

Р. М. Головка

аспірант

ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»

ORCID ID: 0009-0007-9344-1823

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ ПІДПРИЄМЦІВ У ВІДНОСИНАХ ІЗ ОРГАНАМИ ВЛАДИ

Стаття присвячена дослідженню адміністративно-правових гарантій захисту прав підприємців у відносинах з органами публічної влади. Актуальність теми зумовлена провідною роллю підприємництва у формуванні конкурентоспроможної економіки та необхідністю створення ефективного правового механізму, який би забезпечував баланс між приватними інтересами бізнесу та публічними інтересами держави, запобігав зловживанням владних структур і сприяв розвитку сприятливого бізнес-клімату.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-правові методи: діалектичний, формально-юридичний, порівняльно-правовий та системний. Це дозволило комплексно проаналізувати поняття, зміст і систему адміністративно-правових гарантій, а також оцінити їхню дієвість у національній практиці.

У роботі показано, що адміністративно-правові гарантії мають багаторівневу структуру: конституційні положення, процедурні гарантії (реєстрація, ліцензування, дозвільна система), інформаційні гарантії (доступ до публічної інформації, прозорість надання адміністративних послуг), механізми адміністративного та судового оскарження. Виявлено основні проблеми їх реалізації: порушення строків та процедур з боку органів влади, колізії та прогалини законодавства, вибіркове застосування норм, поширені корупційні практики, що нівелюють формально закріплені права підприємців.

Особливу увагу приділено зарубіжному досвіду, зокрема європейським стандартам правової визначеності, пропорційності та належного врядування, а також практиці Європейського суду з прав людини. Обґрунтовано, що імплементація цих стандартів в Україні можлива через подальшу цифровізацію адміністративних процедур, запровадження інституту бізнес-омбудсмена, посилення незалежних органів адміністративного оскарження та розвиток практик відкритого врядування.

Результати дослідження дозволяють зробити висновок, що вдосконалення адміністративно-правових гарантій захисту прав підприємців є важливою передумовою для зростання інвестиційної привабливості України, забезпечення сталого економічного розвитку та зміцнення принципу верховенства права у сфері публічного управління.

Ключові слова: адміністративне право; публічна адміністрація; підприємництво; адміністративно-правові гарантії; адміністративні процедури; оскарження рішень; верховенство права.

Постановка проблеми. Підприємницька діяльність у сучасній Україні є одним із ключових чинників розвитку національної економіки, формування конкурентного середовища та забезпечення зайнятості населення. Водночас відносини між підприємцями та органами публічної влади характеризуються високим рівнем правового регулювання, значною кількістю дозвільних та контрольних процедур, що створює підґрунтя для виникнення адміністративно-правових конфліктів. На практиці нерідко мають місце порушення прав суб'єктів господа-

рювання з боку органів влади, що проявляється у надмірному адміністративному тиску, затягуванні процедур, вибіркловому застосуванні норм законодавства, а подекуди – у зловживанні владними повноваженнями.

Незважаючи на закріплення в Конституції України свободи підприємницької діяльності, а також існування спеціальних законів і підзаконних актів, механізми захисту прав підприємців залишаються недостатньо ефективними. Зокрема, проблемними є питання прозорості адміністративних процедур, гарантування рів-

ності прав суб'єктів господарювання, забезпечення доступу до інформації, а також реального функціонування інститутів адміністративного та судового оскарження рішень органів влади.

У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження адміністративно-правових гарантій захисту прав підприємців як ключового елементу правового режиму підприємницької діяльності. Аналіз їх системи, виявлення недоліків та пошук шляхів удосконалення становить важливе наукове та практичне завдання, від реалізації якого залежить формування сприятливого бізнес-клімату, зростання інвестиційної привабливості та утвердження принципу верховенства права в діяльності органів публічної адміністрації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика адміністративно-правових гарантій захисту прав підприємців знайшла відображення у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Ю. Битяк підкреслює ключову роль адміністративного права у забезпеченні балансу між приватними інтересами бізнесу та публічними інтересами держави. В. Авер'янов наголошує на тому, що публічна адміністрація має розвиватися у напрямі сервісної моделі, в якій органи влади виконують функцію не лише контролю, але й сприяння розвитку підприємництва.

О. Андрійко аналізує правовий статус органів виконавчої влади, звертаючи увагу на важливість чітких процедур взаємодії з суб'єктами господарювання. В. Колпаков розглядає адміністративне право як основу захисту прав усіх учасників публічно-правових відносин, акцентуючи на особливому значенні правових гарантій для підприємців.

В. Тимошук приділяє увагу адміністративним процедурам, визначаючи серед ключових гарантій права бути вислуханим, обов'язок органу влади мотивувати свої рішення, дотримання встановлених строків та забезпечення доступу до матеріалів справи. У сфері адміністративного судочинства вагомими є дослідження О. Пасенюка, який аналізує можливості та проблеми оскарження рішень органів влади підприємцями. Н. Блажівська у своїх працях підкреслює значення принципу верховенства права і пропорційності під час розгляду адміністративних спорів за участю суб'єктів господарювання.

Серед зарубіжних досліджень варто виокремити роботи Г. Маурера, котрий розглядає засади загального адміністративного права

та наголошує на принципах правової визначеності й належного врядування як гарантіях підприємницької діяльності. Ж. Шевальє у своїй концепції науки адміністрації акцентує на прозорості та підзвітності органів публічної влади як необхідних елементів ефективного захисту прав підприємців.

Узагальнюючи наукові підходи, можна зробити висновок, що існує міцна концептуальна база для дослідження адміністративно-правових гарантій. Водночас більшість робіт потребують подальшого розвитку у напрямі аналізу їх ефективності на практиці, особливо щодо прозорості процедур, доступу підприємців до інформації, а також дієвості адміністративного та судового оскарження. Це й визначає актуальність подальшого вивчення проблематики та пошуку шляхів удосконалення системи гарантій в Україні.

Мета статті – комплексне дослідження адміністративно-правових гарантій захисту прав підприємців у відносинах із органами публічної влади, визначення їх змісту, системи та практичного значення, а також виявлення проблем реалізації та формування пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Адміністративно-правові гарантії у сфері підприємництва є складовою ширшої системи правових засобів забезпечення та охорони суб'єктивних прав і законних інтересів підприємців. Їх сутність полягає в установленні комплексу юридичних норм, інституцій та процедур, які покликані запобігати можливим зловживанням владних органів, обмежувати дискреційні повноваження та створювати умови для рівного доступу до публічних ресурсів і послуг [5, с. 114; 6, с. 87]. Вони поєднують у собі матеріально-правовий і процесуально-правовий елементи, що забезпечують не лише проголошення прав підприємців, але й їхню реальну реалізацію у відносинах із органами влади [7, с. 152].

Особливістю адміністративно-правових гарантій є їх універсальність, оскільки вони поширюються на всі сфери підприємницької діяльності, де має місце втручання чи взаємодія з публічною адміністрацією. Водночас вони відзначаються й конкретністю, адже реалізуються у чітко визначених формах: адміністративні процедури, реєстраційні дії, дозвільні механізми, інструменти адміністративного оскарження та судового контролю [8, с. 209].

Правовий статус підприємців визначається на основі системи принципів, які формують

фундамент адміністративно-правових гарантій. Насамперед це принцип верховенства права, що передбачає пріоритет прав і свобод людини та громадянина у взаємодії з органами влади [1]. Принцип законності гарантує, що будь-які обмеження підприємницької діяльності можуть запроваджуватися лише на підставі закону та відповідно до його змісту [2].

Не менш значущим є принцип правової визначеності, що забезпечує передбачуваність дій публічної адміністрації, чіткість і прозорість процедур [15, с. 243]. Принцип рівності суб'єктів підприємницької діяльності у відносинах із владними органами спрямований на запобігання дискримінаційним практикам, а принцип пропорційності вимагає, щоб втручання держави у сферу бізнесу не перевищувало меж, необхідних для досягнення легітимної мети [24, с. 118].

У сучасному адміністративному праві особливого значення набуває також принцип сервісної орієнтації публічної адміністрації, відповідно до якого органи влади мають не лише здійснювати контрольні та наглядові функції, а й забезпечувати підтримку та сприяння розвитку підприємництва [6, с. 215; 12, с. 144].

Адміністративне право виконує системоутворюючу роль у механізмі гарантування свободи підприємництва [5, с. 310]. Саме через адміністративно-правові норми визначаються рамки втручання держави у сферу бізнесу, встановлюються процедури набуття та реалізації спеціальних прав, а також створюється система контролю за законністю дій органів публічної влади [8, с. 270].

Важливим аспектом є те, що адміністративне право поєднує захисну та сервісну функції: воно не тільки обмежує свавілля органів влади, але й забезпечує надання підприємцям адміністративних послуг, доступ до інформації, консультаційну підтримку [9, с. 134; 10, с. 175]. У такий спосіб воно виступає основним правовим інструментом формування сприятливого бізнес-клімату, що є однією з ключових передумов сталого економічного розвитку держави [22, с. 56].

Варто зазначити, що попри розвинену нормативну базу, практика реалізації адміністративно-правових гарантій для підприємців в Україні залишається суперечливою. Найпоширенішими порушеннями є затягування строків розгляду справ, відмова у прийнятті документів з формальних підстав, безпідставне витребування додаткових матеріалів, а також

перевищення дискреційних повноважень посадовими особами [5, с. 201]. Часто підприємці стикаються з ситуаціями, коли рішення органів влади приймаються без належної мотивації, що прямо суперечить принципу обґрунтованості адміністративних актів [9, с. 134].

Разом із цим, практика місцевих органів влади також демонструє проблеми вибіркового підходу до підприємців, особливо у сфері видачі дозволів на розміщення об'єктів торгівлі, надання земельних ділянок чи видачі містобудівних умов [7, с. 162]. Така ситуація створює нерівність суб'єктів господарювання та підриває довіру до публічної адміністрації.

Важливою проблемою можна визначити і колізії між загальним та спеціальним адміністративним законодавством. Наприклад, Закон України «Про адміністративну процедуру» від 17 листопада 2022 року № 2073-IX [2] закріплює універсальні гарантії для всіх учасників адміністративних відносин, проте у спеціальних законах, що регулюють дозвільні чи ліцензійні процедури, часто містяться інші строки, підстави відмови або додаткові вимоги. Це призводить до правової невизначеності та різного трактування норм органами влади [8, с. 277].

Окремі автори, зокрема В. Авер'янов, звертають увагу на те, що неврегульованість питань співвідношення процедур загального та спеціального характеру створює простір для зловживань, коли посадові особи обирають норму на власний розсуд [6, с. 187]. Додатковою проблемою є відсутність уніфікованих електронних сервісів, які б дозволили підприємцям швидко перевіряти чинність нормативних актів чи застосовувати інтегровані механізми подачі заяв.

Суттєвою перешкодою для реального функціонування адміністративно-правових гарантій можна визнати і корупційні практики, що проявляються у вимаганні неправомірної вигоди за прискорення процедур або ухвалення позитивного рішення [22, с. 56]. Це особливо характерно для сфер, де зберігається значна кількість дозволів та погоджень: будівництво, земельні відносини, екологічний контроль. За даними міжнародних досліджень, саме складність процедур і високий рівень адміністративного тиску є одним із ключових факторів, що стимулюють корупцію [21, с. 112].

Науковці зазначають, що корупція фактично нівелює дію процедурних гарантій, адже навіть за наявності формально чітких правил результат залежить не від закону, а від неформальних домовленостей [15, с. 367]. Зокрема, Н. Блажів-

ська вказує, що адміністративне судочинство часто стає єдиним інструментом протидії такій практиці, проте ефективність цього механізму знижується через перевантаженість судів і тривалість розгляду [11, с. 198].

Виходячи з цього, проблеми реалізації адміністративно-правових гарантій можна звести до трьох ключових блоків: по-перше, системні порушення прав підприємців органами влади, які проявляються у зловживанні дискрецією та формалізмі; по-друге, колізії й прогалини законодавства, що створюють правову невизначеність і послаблюють захист; по-третє, корупційні практики, які фактично нівелюють гарантовані законом права. Подолання цих проблем вимагає комплексного підходу, що поєднує законодавчі зміни, інституційне зміцнення органів адміністративного оскарження та розвиток цифрових сервісів, здатних мінімізувати контакт підприємців із чиновниками.

Що ж до європейського адміністративного простору, то можна констатувати, що він виробив низку стандартів, що безпосередньо впливають на гарантії прав підприємців. До них належать принципи правової визначеності, пропорційності, належного врядування та прозорості [18, с. 342]. У більшості країн ЄС адміністративні процедури чітко унормовані, строки їх проходження обмежені, а доступ до інформації про діяльність органів влади забезпечується на рівні закону [19, с. 177]. Наприклад, у Німеччині діє принцип «Vorbehalt des Gesetzes», який зобов'язує адміністрацію діяти виключно на підставі закону, що створює надійні гарантії для бізнесу [15, с. 243].

Особливе значення мають механізми оцінки регуляторного впливу (Regulatory Impact Assessment), що застосовуються у Великій Британії, Франції та Нідерландах. Вони дозволяють ще на етапі прийняття рішень визначати, чи не створює нове регулювання надмірного тиску на підприємців [20, с. 211].

Європейський суд з прав людини відіграє важливу роль у формуванні стандартів захисту підприємницької діяльності. Суд неодноразово підкреслював, що право на підприємництво охоплюється гарантіями мирного володіння майном (ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) [23, с. 67]. У рішеннях Суду наголошується, що втручання держави в економічну діяльність має бути законним, переслідувати легітимну мету та бути пропорційним.

Наприклад, у справах «Tre Traktörer Aktiebolag v. Sweden» та «Capital Bank AD v.

Bulgaria» Суд зазначив, що позбавлення підприємця ліцензії чи банку дозволу на діяльність без чітких і передбачуваних процедур становить порушення Конвенції [23, с. 84]. Це свідчить, що міжнародна практика формує додатковий захисний інструментарій, який Україна має враховувати при розвитку власної системи адміністративно-правових гарантій.

Зарубіжний досвід демонструє ефективність поєднання двох стратегій: по-перше, чіткого процедурного врегулювання діяльності адміністрації, по-друге, впровадження інструментів цифровізації та прозорості. Для України актуальним є використання практик електронного урядування, які у країнах Балтії дозволили суттєво скоротити контакт підприємців із чиновниками та зменшити корупційні ризики [21, с. 112].

Важливо також запроваджувати незалежні інститути адміністративного оскарження, подібні до омбудсменів з прав підприємців, які діють у Скандинавських країнах та Польщі. Досвід показує, що такі інституції забезпечують швидке й ефективне реагування на скарги підприємців, знижують навантаження на суди та формують стандарти належного врядування [24, с. 118].

Вбачається, що імплементація європейських та міжнародних стандартів у національну практику дозволить Україні підвищити рівень захисту прав підприємців, гармонізувати адміністративні процедури з європейськими вимогами та зміцнити принцип верховенства права в діяльності публічної адміністрації.

Одним із ключових напрямів удосконалення є спрощення адміністративних процедур, що стосуються підприємців. Необхідно скорочувати кількість дозвільних документів, запроваджувати ризик-орієнтований підхід у сфері контролю, а також забезпечувати уніфіковані стандарти для реєстраційних та ліцензійних процедур [2; 4]. Як підкреслює Ю. Битяк, надмірна зарегульованість адміністративних процесів створює передумови для зловживань і знижує рівень довіри бізнесу до держави [5, с. 310].

Важливою умовою підвищення ефективності гарантій видається цифровізація адміністративних процедур. Успішний досвід країн ЄС показує, що запровадження електронного урядування, принципу «digital by default» та єдиного електронного порталу адміністративних послуг дозволяє зменшити часові витрати та ризики корупції [18, с. 354; 21, с. 112]. В Україні цей напрям реалізується через проєкт «Дія», проте,

як зазначає І. Гриценко, електронні сервіси мають охоплювати не лише реєстраційні дії, але й процедури адміністративного оскарження [12, с. 211].

Необхідним тут виступає реформування механізмів адміністративного оскарження, що наразі часто розглядаються як формальність. Науковці вказують, що ефективна система адміністративного перегляду здатна значно знизити навантаження на суди та забезпечити швидке відновлення порушених прав [10, с. 175; 14, с. 226]. Варто створювати незалежні апеляційні органи або спеціалізовані адміністративні трибунали за моделлю, поширеною у країнах ЄС [19, с. 401]. Це дозволить підвищити довіру підприємців до адміністративної юстиції та забезпечити реальний баланс у відносинах із державою.

Слід наголосити на тому, що для підвищення рівня гарантій необхідно зміцнювати механізми прозорості та підзвітності органів публічної адміністрації. Як показує практика ОЕСР, прозорі алгоритми прийняття рішень та обов'язкові публічні звіти адміністративних органів сприяють формуванню довіри бізнесу та зменшенню трансакційних витрат [21, с. 145]. У цьому контексті важливим є і запровадження незалежного інституту бізнес-омбудсмена, який довів свою ефективність у Скандинавських країнах та Польщі [24, с. 118].

Загалом, шляхи вдосконалення адміністративно-правових гарантій можна звести до чотирьох головних напрямів:

1. Дерегуляція та спрощення процедур – зменшення дозвільного навантаження й усунення колізій у законодавстві.

2. Цифровізація – переведення більшості адміністративних процедур і сервісів у онлайн-формат.

3. Сильне адміністративне оскарження – створення незалежних і доступних інститутів перегляду рішень.

4. Прозорість і підзвітність – запровадження практик відкритого врядування та незалежного моніторингу.

Реалізація цих кроків дозволить, на наше переконання, Україні наблизитися до європейських стандартів адміністративного права, зміцнити правовий статус підприємців та забезпечити більш сприятливий бізнес-клімат.

Розвиток адміністративно-правових гарантій у сфері підприємництва в Україні нерозривно пов'язаний із процесами європейської інтеграції, діджиталізації державного управління

та реформування судової системи. У найближчій перспективі можна окреслити кілька ключових напрямів трансформації.

По-перше, гармонізація з європейськими стандартами. Приєднання України до *acquis communautaire* вимагає адаптації адміністративних процедур до принципів належного врядування, прозорості та пропорційності [18, с. 342; 19, с. 401]. Це означає необхідність поступового запровадження механізмів оцінки регуляторного впливу, широкого застосування принципу «мовчазної згоди» та забезпечення єдиного стандарту адміністративних процедур у всіх сферах [15, с. 243].

По-друге, поглиблена цифровізація адміністративних процесів. Електронні сервіси мають стати не лише інструментом отримання довідок чи витягів, а повноцінною платформою для реалізації прав підприємців – від подачі заяви до повного циклу адміністративного оскарження [21, с. 145]. Перспективним є використання технологій штучного інтелекту для автоматичної перевірки документів, проте з одночасним закріпленням вимог щодо алгоритмічної прозорості [22, с. 56].

По-третє, посилення інституційної спроможності механізмів оскарження. Створення спеціалізованих адміністративних трибуналів або розширення повноважень бізнес-омбудсмена може забезпечити більш ефективний захист прав підприємців [24, с. 118]. Паралельно необхідно зменшувати завантаженість адміністративних судів та скорочувати строки розгляду спорів, що наразі є однією з ключових перешкод для підприємців [11, с. 198].

По-четверте, інституційне закріплення принципів відкритого врядування. Прозорість і підзвітність органів влади повинні стати не рекомендацією, а юридично зобов'язуючою нормою. Впровадження регулярних публічних звітів адміністративних органів, обов'язкового громадського обговорення проектів рішень та інтеграція України до ініціативи Open Government Partnership сприятиме формуванню нової культури взаємодії держави і бізнесу [25, с. 337].

Нарешті, перспективним є розвиток доктрини «сервісної держави», у межах якої підприємництво розглядається не як об'єкт нагляду і контролю, а як партнер держави у досягненні суспільних цілей. У такій парадигмі адміністративне право стає не лише інструментом обмежень, але й механізмом стимулювання економічної активності, що відповідає сучасним концепціям

сталого розвитку та економіки довіри [6, с. 215; 20, с. 211].

Таким чином, перспективи розвитку адміністративно-правових гарантій охоплюють не лише законодавчі реформи, але й технологічні та інституційні зміни. Вони вимагають комплексного підходу, який поєднує модернізацію процедур, зміцнення інститутів контролю та оскарження, цифрову трансформацію й утвердження європейських принципів публічного адміністрування. Реалізація цих завдань стане визначальним фактором для створення в Україні сучасної системи захисту прав підприємців і формування конкурентоспроможного бізнес-середовища.

Висновки і пропозиції. Підприємництво як провідний чинник соціально-економічного розвитку держави потребує ефективного правового захисту від можливих зловживань та адміністративного тиску, що зумовлює ключову роль адміністративного права у формуванні сприятливого бізнес-середовища.

Адміністративно-правові гарантії виступають складним багаторівневим утворенням, яке охоплює конституційні положення, спеціальні законодавчі акти, процедурні та інформаційні механізми, а також інститути адміністративного та судового оскарження. Їхня сутність полягає у створенні балансу між приватними інтересами підприємців і публічними інтересами держави, забезпеченні прозорості та передбачуваності дій органів влади, недопущенні свавільного втручання у господарську діяльність.

Разом із тим, сучасна українська практика свідчить про наявність низки проблем. Серед них – системні порушення з боку органів влади, колізії та прогалини у законодавстві, вибіркове застосування норм, а також корупційні практики, які фактично нівелюють значну частину закріплених гарантій. Вирішення цих проблем можливе лише шляхом комплексного підходу, що включає спрощення адміністративних процедур, розширення цифровізації послуг, посилення незалежних інститутів адміністративного оскарження та зміцнення механізмів прозорості й підзвітності органів публічної влади.

Досвід європейських держав і практика Європейського суду з прав людини підтверджують, що ефективний захист прав підприємців можливий за умови гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами належного врядування, пропорційності та правової визначеності. Для України актуальним є не лише формальне закріплення таких стандартів, але й забезпечення їх дієвості на практиці.

Таким чином, адміністративно-правові гарантії захисту прав підприємців мають розглядатися не як статичний правовий інститут, а як динамічна система, що розвивається відповідно до викликів сучасного суспільства та потреб економіки. Їх вдосконалення є запорукою формування конкурентоспроможного бізнес-клімату, зміцнення довіри громадян до держави та утвердження принципу верховенства права у публічному управлінні.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141
2. Закон України «Про адміністративну процедуру» від 17.11.2021 № 2073-ІХ.
3. Кодекс адміністративного судочинства України. 2005.
4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-ІV.
5. Битяк Ю.П. Адміністративне право України. Харків: Право, 2012. 528 с.
6. Авер'янов В.Б. Публічна адміністрація: теорія і практика. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 352 с.
7. Андрійко О.Ф. Органи виконавчої влади: адміністративно-правовий статус. Київ: Наукова думка, 2004. 268 с.
8. Колпаков В.К. Адміністративне право України: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 400 с.
9. Тимошук В.П. Адміністративні процедури та адміністративне судочинство. Київ: Факт, 2003. 320 с.
10. Пасенюк О.М. Адміністративне судочинство в Україні. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 288 с.
11. Блажівська Н.Є. Принципи адміністративного судочинства. Київ: Право, 2015. 280 с.
12. Гриценко І.С. Адміністративні послуги в Україні: теоретико-правові засади. Київ: НАДУ, 2011. 312 с.
13. Авер'янов В.Б., Битяк Ю.П., Гриценко І.С. Адміністративне право України: Академічний курс. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 864 с.
14. Ківалов С.В. Адміністративне судочинство: проблеми становлення і розвитку. Одеса: Фенікс, 2009. 356 с.
15. Maurer H. Allgemeines Verwaltungsrecht. München: C.H. Beck, 2009. 512 S.
16. Chevallier J. Science administrative. Paris: PUF, 2011. 320 p.
17. Engel C. Administrative Law in Germany. German Law Journal, 2003, Vol. 4(5).
18. Schwarze J. European Administrative Law. London: Sweet & Maxwell, 2006. 1520 p.
19. Craig P. Administrative Law. Oxford: Oxford University Press, 2012. 888 p.

20. Cane P. Administrative Law. Oxford: Oxford University Press, 2011. 512 p.	23. European Court of Human Rights. Case Law on Administrative Justice. Strasbourg: ECHR, 2020.
21. OECD. Government at a Glance 2021. Paris: OECD Publishing, 2021.	24. Popelier P. Legitimacy and Proportionality in Administrative Law. Cambridge: CUP, 2017.
22. World Bank. Doing Business 2020. Washington, DC: World Bank, 2020.	25. Wade H., Forsyth C. Administrative Law. Oxford: OUP, 2014. 1048 p.
-

Golovko K. M. Administrative and legal guarantees for the protection of Entrepreneurs' Rights in relations with the authorities

The article is devoted to the study of administrative and legal guarantees for the protection of entrepreneurs' rights in their relations with public authorities. The relevance of this issue is determined by the growing role of entrepreneurship in ensuring economic stability, social development and competitiveness of the state, as well as by the need to create an effective legal mechanism that would prevent abuses by public administration bodies and secure a balance between private and public interests.

The methodological basis of the research combines general scientific and special legal methods, in particular dialectical, formal-legal, comparative-legal and systemic approaches. This enabled a comprehensive analysis of the legal nature, content and structure of administrative and legal guarantees and an assessment of their practical effectiveness in the Ukrainian legal system.

The study emphasizes that administrative and legal guarantees constitute a multilevel system, including constitutional principles of entrepreneurial freedom, procedural safeguards (licensing, registration, permitting system), informational guarantees (right of access to information, transparency of administrative services), as well as mechanisms of administrative and judicial appeal. Attention is paid to typical violations of entrepreneurs' rights by authorities, collisions and gaps in legislation, and the negative impact of corruption practices on the implementation of guarantees.

The article analyzes the experience of European countries and the case law of the European Court of Human Rights, which establish standards of legal certainty, proportionality, good governance and transparency as effective safeguards for entrepreneurship. Particular emphasis is placed on the prospects of implementing these standards in Ukraine, including the development of digital services, strengthening of administrative appeal institutions, and institutionalization of open government practices.

The results of the study demonstrate that the improvement of administrative and legal guarantees is a prerequisite for the development of a favorable business climate, growth of investment attractiveness and strengthening of the rule of law in Ukraine. The author proposes directions for optimization: simplification of administrative procedures, further digitalization, enhancement of administrative justice and introduction of effective mechanisms of accountability and transparency in public administration.

Key words: administrative law; public administration; entrepreneurship; administrative and legal guarantees; administrative procedures; appeal mechanisms; rule of law.